

De Bibliotheek van nu

Beleidsplan 2017 - 2020

de Bibliotheek

BiblioPlus

Inhoud

Inleiding	3
De Bibliotheek in de 21e eeuw: waarom?	4
Voor wie werken we?	6
Wat bieden we?	9
Hoe bereiken we onze doelen?	14
Slotwoord	16
Financiële doorkijk	17

Inleiding

Dit plan schetst de contouren waarlangs we de komende jaren de Bibliotheek in het Land van Cuijk en Maasduinen verder gaan ontwikkelen. Onze Bibliotheek verandert mee met de samenleving en de wijze waarop mensen kennis en informatie ontsluiten en delen. Dit vraagt om nieuwe focus en keuzes tegen een achtergrond van teruglopende subsidies.

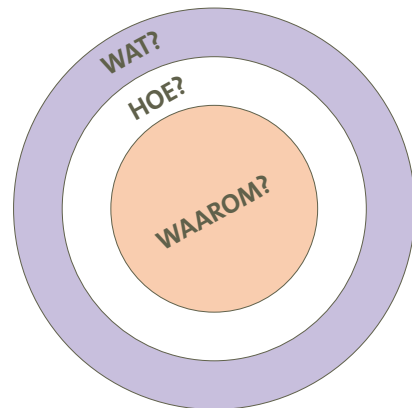
Op basis van maatschappelijke ontwikkeling kiezen we een positie van waaruit de Bibliotheek haar maatschappelijke meerwaarde kan vergroten. Als organisatie transformeren wij de komende periode naar een netwerkorganisatie. We gaan samenwerken met een grote diversiteit aan partners, vanuit ons leidmotief: kennis is kracht!

De transformatie die we beogen gaat stap voor stap verlopen. Hiervoor vragen we ook enige tijd van onze partners. In de manier van veranderen zijn we tegelijkertijd strategisch en praktijkgericht. Dit betekent dat we onze maatschappelijke positie goed inkaderen, maar dat we ook meteen met enkele nieuwe initiatieven laten zien wat onze ideeën in de praktijk opleveren voor onze klanten en partners.

Wij zien het als een belangrijke taak om het beleid van onze bibliotheken zo veel mogelijk af te stemmen op het beleid van onze zeven gemeenten in het Land van Cuijk en Maasduinen. De lokale agenda vormt een leidraad in beleid en programmering, met hierin ook herkenbare regionale en landelijke accenten. We maken slim gebruik van de succesverhalen vanuit andere bibliotheken in Nederland en zoeken nadrukkelijk de samenwerking met omringende Bibliotheek-regio's. Zo ontstaat een Bibliotheek die lokaal maatwerk levert, maar die tevens gebruik maakt van de kennis en faciliteiten vanuit nationale kennisinstituten als de Koninklijke Bibliotheek, de Vereniging van Openbare Bibliotheken en de provinciale ondersteuningsorganisatie (Cubiss). De Bibliotheek van nu neemt - op allerlei manieren - actief deel aan en vormt een bindende schakel in de gemeenschap.

We beschrijven hieronder hoe we dit gaan realiseren en volgen hierbij de 'gouden cirkel' van Simon Sinek. We besteden aandacht aan het 'waarom', 'wat' en 'hoe'. Hier voegen we het 'voor wie' aan toe, om onze klantgroepen af te bakenen.

Bekijk de nieuwe koers in 2 minuten:
www.biblioplus.nl/koers

Eén groot Bibliotheeknetwerk

BiblioPlus maakt onderdeel uit van het landelijk netwerk van openbare bibliotheken. Dit betekent dat leden binnen onze gemeenten gebruik kunnen maken van landelijke diensten en producten. Denk aan de digitale Bibliotheek voor het lenen van e-books, campagnes als de vakantiebieb-app, toegang tot collecties van andere bibliotheken, het raadplegen van databestanden en het volgen van online cursussen (zoals oefenen.nl, Taalkit DUTCH). Ook is de Nationale Bibliotheekpas bijna gereed, waardoor je straks met één pas bij alle lokale bibliotheken terecht kunt. Handig voor bijvoorbeeld werkenden en voor op vakantie in eigen land.

De Bibliotheek in de 21e eeuw: Waarom?

Lange tijd stond in de publieke opinie de toekomst van de Bibliotheek ter discussie: is een Bibliotheek eigenlijk nog wel nodig als 'straks alles digitaal is'? Sommigen dachten van niet, maar deze opvatting is sterk aan het kantelen. Bibliotheken in Nederland ontwikkelen zich steeds meer tot lokale knooppunten voor lezen, leren en informeren. De Wsob¹ uit 2015 biedt hiervoor de wettelijke kaders. Een uitdagende maatschappelijke opdracht.

De klassieke Bibliotheekfunctie als boekenuitlener loopt wat terug, maar met 900 duizend uitleningen binnen het Land van Cuijk en Maasduinen in 2015 staat deze functie nog steeds fier overeind. Tegelijkertijd komt er ruimte en creëert onze informatiemaatschappij nieuwe behoeftes en kwetsbaarheden, die cruciaal zijn voor de rolopvatting van de bibliothecaris van nu.

Trends, ontwikkelingen en onderliggende behoeften

Om de maatschappelijke meerwaarde van de Bibliotheek te vergroten kiezen we een positie, waarbij we aansluiten op relevante ontwikkelingen in de samenleving. Ontwikkelingen die raken aan het DNA van de Bibliotheek: de persoonlijke ontwikkeling van mensen.

De volgende maatschappelijke dynamiek is voor ons leidend:

- De participatiesamenleving, behoefte aan zelfredzaamheid en actief burgerschap.
- Dienstverlening steeds meer digitaal, behoefte aan vaardigheden om online mee te kunnen (blijven) doen.
- Onderwijsvernieuwing, behoefte aan een partner voor ervaringsgericht leren (Onderwijs 2032).
- Grote instroom van nieuwkomers, behoefte aan taalvaardigheid en inburgering.
- Verschuiving van (zorg)taken van landelijke naar lokale overheid (WMO, jeugdzorg, participatiewet e.d.), behoefte aan een laagdrempelige partner in voorlichting.
- Individualisering en verharding zet de vorming van de participatiesamenleving onder druk, behoefte aan verbinding en sociale cohesie.
- Deeleconomie, behoefte aan bewust omgaan met eigendom.

Onder deze maatschappelijke trends ligt de ambitie om met Nederland voorop te lopen als kenniseconomie. Een belangrijk kenmerk voor een kenniseconomie is dat burgers zich hun hele leven kunnen blijven ontwikkelen. Internationalisering, technologie, diversiteit en de snelle 'veroudering' van kennis vereisen een brede vorming en ontwikkeling van alle burgers. Nog meer dan vroeger is een leven lang leren een gegeven. Er komt hierbij meer nadruk te liggen op het leren buiten de formele structuren van het onderwijs.

¹De Wet stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen: Deze nieuwe Bibliotheekwet is sinds januari 2015 van kracht.

Positie van de Bibliotheek

De beschreven ontwikkelingen laten zien dat onze samenleving steeds informatiever, multicultureler, en technologiever wordt. In deze complexe omgeving wordt verwacht dat je on- en offline je eigen weg vindt naar kennis en informatie filtert. Dienstverlening verschuift de komende jaren verder van de balie naar het online loket en de overheid is in een overgang van een verzorgende naar regisserende rol. In lokale gemeenschappen komen steeds meer bewonersinitiatieven van de grond en wordt het samenwerken als buurt aan een gezamenlijk belang steeds gangbaarder. Dit alles vraagt van de burger basisvaardigheden om mee te *kunnen* doen en de houding om mee te *willen* doen aan deze participatiesamenleving. De Bibliotheek richt zich op het ondersteunen bij deze basisvaardigheden, met name bij kwetsbare doelgroepen, voor wie dit geen eenvoudig abc-tje is.

"De primaire taak van de bibliotheek begint bij geletterdheid in brede zin. Lezen is de basis voor het verwerven van kennis en stimuleert verbeeldingskracht en creativiteit. Dat is eens te meer van belang in een samenleving die zich heeft ontwikkeld tot een kennissamenleving."

Commissie Cohen (2014)

Meedoen in de participatiesamenleving

Missie van BiblioPlus

In het beschreven krachtenveld is de missie van de Bibliotheek dat *iedereen volwaardig kan meedoen in de informatie- en participatiesamenleving*.

Ons leidmotief hierbij is: kennis is kracht! Het laagdrempelige, vertrouwde karakter van de Bibliotheek maakt haar tot een ideaal schakelpunt voor kennis en informatie. Het hogere doel dat we nastreven is:

1. het versterken van de autonomie en eigen kracht van individuele burgers in het Land van Cuijk van Maasduinen, en tevens;
2. het versterken van de collectieve draagkracht van de (lokale) gemeenschap.

Positionering

De Bibliotheek is het laagdrempelige knooppunt op het gebied van lezen, leren en informeren in het Land van Cuijk en Maasduinen. We werken samen met partners en vrijwilligers aan het vergroten van de autonomie van mensen, zodat iedereen volwaardig en vanuit eigen kracht mee kan doen in onze participatiesamenleving.

Voor wie werken we?

De Bibliotheek is van en is er voor iedereen. Dit is een belangrijk uitgangspunt. Het laagdrempelige en vertrouwde karakter van de Bibliotheek vormt het fundament van onze organisatiewaarden. Toch is er een natuurlijk verschil in de mate waarop mensen gebruik maken van de Bibliotheek, op welke manier en welke behoeftevraag hier achter schuilt.

Door meer focus aan te brengen in producten en diensten voor specifieke klantgroepen kan de Bibliotheek haar maatschappelijke impact vergroten. Zoals veel maatschappelijke organisaties maken we een inhaalslag

op het vraaggericht en het resultaatgericht werken. Ook de Bibliotheek ontkomt niet aan de basale marketingprincipes, waarbij de klantvraag leidend is voor het aanbod en niet andersom. Sterker nog, focus, richting en resultaat leiden ook binnen de Bibliotheek tot een nieuw gevoel van trots en gezamenlijkheid.

Op basis van de beschreven maatschappelijke trends en de positie van de Bibliotheek onderscheiden we de volgende clusters en klantgroepen:

Kennis is kracht!

Kennis & vaardigheden

Klantgroepen:

- Kinderen (0-18)
- Laaggeletterden
- Werkzoekenden
- Senioren (65+)

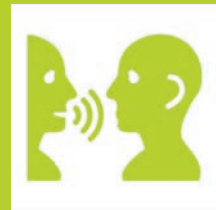
Ontspanning & inspiratie

Klantgroep:

- Volwassen lezers

Kennisdeling & ontmoeten

Klantgroepen:

- Partners
- Sociaal kapitaal

Vergroten eigen kracht

Collectieve draagkracht

Deze clusters zijn niet zwart-wit en deels overlappen klantgroepen elkaar. Elk cluster sluit aan bij een specifieke behoefte. Cruciaal is dat we ons realiseren dat het werken aan taal- en leesvaardigheid bij mensen met een achterstand om een heel andere aanpak vraagt (en een ander partnernetwerk), dan het verzorgen van een inspirerend lees- en programma-aanbod voor onze lezers.

Op de volgende pagina's lichten we de clusters in het kort toe.

Cluster: kennis & vaardigheden

Binnen dit cluster richten we ons op kwetsbare doelgroepen. Centraal staan de basisvaardigheden die nodig zijn om je eigen weg te vinden en volwaardig mee te kunnen gaan of blijven doen in de participatiesamenleving. Denk aan taal-, reken- en digitale vaardigheden, maar ook aan mediawijsheid. Naast het inrichten van Taalhuizen in onze Bibliotheek zetten we in op het realiseren van een makersplaats (FabLab). Dit is een plek waar jongeren op een ervaringsgerichte wijze (peer-to-peer) kunnen opgaan in mediawijsheid-thema's als: leren programmeren, werken met 3D-technieken, hoe maak ik mijn eigen podcast?, de geheimen van een succesvol YouTube-kanaal en muziek maken met je iPad.

In het ondersteunen van kennis en vaardigheden richt de Bibliotheek haar focus op vijf basisvaardigheden, die - net als bij de welbekende voedingsvariant - in een schijf van vijf kunnen worden geclusterd.

Schijf van vijf basisvaardigheden

Basisvaardigheden gaan verder dan lezen en schrijven. Natuurlijk is het van levensbelang dat iemand veiligheidsvoorschriften kan lezen. Maar ook digitale vaardigheden zijn in onze huidige maatschappij noodzakelijk. Het is belangrijk dat mensen hun gezondheid goed in de gaten houden en hun financiële huishouding op orde hebben.

In bovenstaande afbeelding zijn de vijf belangrijkste basisvaardigheden opgenomen in de zogenaamde 'schijf van vijf basisvaardigheden'.

Voor BiblioPlus is het versterken van basisvaardigheden in de komende beleidsperiode een belangrijk speerpunt. In cursussen, activiteiten en programmering voor kwetsbare doelgroepen werken we vanuit deze vijf basisvaardigheden.

Cluster: ontspanning & inspiratie

De traditionele 'core business' van de Bibliotheek blijft onveranderd van groot belang. Het ontsluiten van een prikkelende en informatieve collectie fysieke of digitale boeken is voor onze leden nog steeds de belangrijkste reden om naar de Bibliotheek te komen, on- en offline. Het lezen van een boek of bijwonen van een thema-avond houdt je nieuwsgierig en prikkelt de verbeelding. Met een interessant en actueel leesaanbod en via onze programmering bieden we voor iedereen de mogelijkheid om kennis te verdiepen of juist eens te snuffelen aan iets nieuws om je horizon te verbreden.

Cluster: kennisdeling & ontmoeting

Ons denken over 'collectie' verbreedt steeds verder. 'Co-creatie' is gericht op het betrekken van partners en ons publiek bij de programmering en krijgt een steeds belangrijkere rol in onze bibliotheken. De bibliothecaris van nu is naast het beschikbaar stellen van informatie binnen

de Bibliotheekmuren (fysiek of digitaal), steeds meer bezig als kennismakelaar met het ontsluiten van het 'sociale kapitaal' binnen een lokale gemeenschap.

Het project KennisMakers is hiervan een succesvol voorbeeld. KennisMakers is een oproep aan mensen om hun passie of kennis te delen. De Bibliotheek faciliteert hierbij en brengt mensen bij elkaar. De achterliggende gedachte is dat de Bibliotheek een grote collectie in huis heeft, maar niet álle kennis. Mensen komen niet langer alleen naar de Bibliotheek om kennis te halen, maar ook om kennis te brengen. De Bibliotheek verbindt door de kennis van de gemeenschap te ontsluiten. Mensen uit eigen dorp of stad worden direct betrokken en verankeren de Bibliotheek hiermee steviger in de gemeenschap.

Binnen dit cluster, waar ontmoeting en kennisdeling centraal staan, horen ook de faciliteiten voor studie- en werkplekken die onze bibliotheken bieden.

"Ik richt mijn blik steeds meer naar buiten. Zo hebben we onlangs een toeristisch ontmoetingspunt (TOP) in de Bibliotheek Boxmeer kunnen realiseren, waardoor ook weer een nieuw publiek de Bibliotheek binnenkomt."

Bibliothecaris

Maria Cornelissen-Verberk

De veranderende rol van de bibliothecaris

Waar de Bibliotheek vroeger de centrale bron was van informatie, is informatie nu overal en altijd beschikbaar. De bibliothecaris van nu helpt bij het filteren van al deze bronnen. De neveneffecten van bijna 24 uur per dag online zijn worden steeds zichtbaarder. Er ontstaat een gevoel van gejaagdheid in de samenleving en mensen ervaren de oppervlakkigheid van online contact. De bibliothecaris van nu zet in op verdieping, waarbij menselijk contact voorop staat in de informatieoverdracht. De functie van de Bibliotheek als ontmoetingsplek scoort niet voor niets in klantonderzoeken steevast hoog.

Via de Bibliotheek vinden mensen antwoorden op hun vragen, maar we zetten ook aan tot nadenken en discussie. Dit doen we niet alleen met kennis uit boeken, maar ook door een podium te bieden voor mensen en organisaties. Zo verbindt de bibliothecaris van nu naast de collectie ook het sociaal kapitaal van een lokale gemeenschap. In de Bibliotheekbranche noemen we deze beweging 'van collectie naar connectie'. Het faciliteren van kennisdeling fungeert als een van de bouwstenen waar de participatiesamenleving op wordt gebouwd.

Wat bieden we?

We maken ons aanbod graag zo concreet mogelijk. Vernieuwing en innovatie vinden we belangrijk en hiervoor kijken we goed naar de best practices in onze omgeving. De focus ligt voor de aankomende periode in het succesvol maken of houden van een overzichtelijk aantal producten en diensten.

Deze producten zijn inhoudelijk niet statisch. We ontwikkelen door en sluiten continue aan op de inspiratie en kansen die voorbij komen. Een leuk voorbeeld is het anticiperen op de razendsnelle opmars van racetalent Max Verstappen. Binnen enkele weken na zijn eerste GP-zege in

Spanje hadden onze leesconsulenten een nieuwe lesmodule ontwikkeld rondom racen en Max Verstappen. Leerlingen en leerkrachten genoten ervan om een taalwedstrijd te spelen, gezien de vele positieve mails.

Op de volgende pagina's staan in het kort per klantgroep de producten beschreven, met per product de ambitie voor de aankomende beleidsperiode. Hier zitten enkele pilots bij en jaarlijks evalueren we ons productenaanbod op basis van bereikcijfers en gebruikersfeedback.

Kennis & vaardigheden

Kinderen 0-18		
Product	Wat is het?	Ambitie
BoekStart	Het BoekStartkoffertje zorgt voor een eerste kennismaking met woordjes en taal voor de allerkleinsten. Het stimuleert jonge ouders bovendien om te gaan voorlezen. Distributie loopt via de Bibliotheek en partners zoals de voorschoolse opvang, consultatiebureaus en gemeenten. BoekStart in de kinderopvang biedt ondersteuning met leesbevorderingsinstrumenten.	BoekStart in de Kinderopvang wordt in alle gemeenten uitgezet. Onderdeel hiervan zijn de cursussen interactief voorlezen en de cursus voorleescoördinator. Koppeling met Mamacafés in de regio (bv. Boxmeer en Mill).
Speeltheek	Het speelgoed van de Speeltheek vormt een belangrijk collectie onderdeel in de bibliotheken. Met speelgoed uit de speeltheek werken kinderen in de leeftijd van 2 tot circa 8 jaar aan hun motorische en sensorische ontwikkeling.	De speelgoedcollectie krijgt in alle vestigingen een prominentere plek. Ook in de communicatie naar ouders. Het speelgoed materiaal vormt een waardevolle aanvulling op de boekencollectie. Uitleen wordt ook gericht op kinderopvang.
Bibliotheek op School (BoS)	Hart van het educatie-aanbod tijdens primair onderwijs (4-12 jaar) en voorschoolse periode (0-4 jaar). Het product bestaat naast een fysieke Bibliotheek op school uit diverse lesmodules en begeleiding door een leesconsulent van de Bibliotheek. De resultaten worden gemeten door middel van de bijbehorende BoS-monitor.	Nu de BoS op vrijwel elke basisschool is geïmplementeerd (61 scholen) ligt de focus in de komende jaren op het versterken van de basis en het vergroten van ouderparticipatie, mede door het beter aansluiten van de Bibliotheekvestiging op de BoS.
FabLab NIEUW!	Makersplaats waar jongeren (8-18 jaar) kennis maken en zelf aan de slag gaan met moderne maaktechnieken. Denk hierbij aan het leren werken met 3D-printers, leren programmeren, maar ook aan muziek maken met je iPad tot aan peer-to-peer workshops over vloggen of het maken van Podcast. Met het FabLab profileert de Bibliotheek zich als partner voor het onderwijs in het ervaringsgericht leren en 21e eeuwse vaardigheden.	Het is onze ambitie om medio 2017 in Bibliotheek Boxmeer een fysiek FabLab te openen. Een inspirerende ruimte waar jongeren zich thuis voelen en waar we samen met diverse partners een aansprekend aanbod gaan ontwikkelen in nauwe samenspraak met de voortgezet onderwijs scholen en Techno Promo in onze regio. Dit programma waaiert ook uit naar de andere bibliotheken of partnerlocaties.
Overige programmering 0-18	Met name gericht op ouders en opvoeders brengen we interessante sprekers op relevante onderwerpen naar de regio. Denk bijvoorbeeld aan zaken als omgaan met autisme, de effecten van opgroeien met de iPhone, gezonde voeding e.d. Op thema's vragen we partners om via spreekuren specifieke klantgroepen een extra loket te bieden. In samenwerking met o.a. CJG, JOGG en andere instanties.	Het is onze ambitie om voor ouders een informatief aanbod te bieden, dat aansluit bij de vragen die ze hebben als opvoeders. Ook nieuwkomers in Nederland hebben hierin onze bijzondere aandacht.

Laaggeletterden

Product

Taalhuis

Wat is het?

Een fysieke plek in de Bibliotheek waar mensen terecht kunnen voor o.a. taalontwikkeling, digitale vaardigheden, rekenen en mediawijsheid. Het Taalhuis bevat informatie over passende cursussen, het aanbod in de buurt en heeft computers om op te oefenen. Partners en vrijwilligers van o.a. Stichting Lezen & Schrijven, Humanitas, KBO's, COA en Vluchtelingenwerk Nederland vinden in het Taalhuis een ontmoetingsplek en huiskamer.

Ambitie

In de periode 2017 en 2018 investeren verschillende gemeenten in de regio in een fysiek Taalhuis in de Bibliotheek. Van hieruit werken partners samen, zijn de faciliteiten voor intakes en programma's en gaan we met hulp van ons (zorg)netwerk actief op zoek naar de, vaak verborgen, laaggeletterdheid in de lokale gemeenschappen.

Binnen een Taalhuis kan ook het werken met de digitale overheid (Digisterker) worden aangeboden.

"Voordat ik naar school ging, stopte ik alle rekeningen die ik ontving in een la. Doordat ik ze niet kon lezen had ik niet in de gaten dat ik zo een gigantische schuld opbouwde. Dankzij alles wat ik op school geleerd heb, heb ik mijn schulden kunnen wegwerken. En daarna heb ik samen met mijn broer een huis gekocht."

Dicky Gingnagel (geboren 1969)

De gevolgen van laaggeletterdheid

Een concreet voorbeeld van de waarde van ons leidmotief 'Kennnis is kracht!' zien we rondom het thema laaggeletterdheid. De Algemene Rekenkamer becijferde dat er 2,5 miljoen Nederlanders zijn die moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Van de beroepsbevolking gaat het om 1,3 miljoen mensen. Dit is 12% van alle Nederlanders en binnen het Land van Cuijk en Maasduinen ligt dit percentage zelfs tussen 13 en 16% laaggeletterden. Zorgwekkende aantallen die niet op zichzelf staan. Laaggeletterdheid heeft zowel maatschappelijke- als financiële gevolgen en laaggeletterden vormen een kwetsbare groep in onze maatschappij. Ze zijn vaker arm dan niet-laaggeletterden, zijn vaker werkeloos en hebben een hoger gezondheidsrisico. Laaggeletterden hebben vaker laagopgeleide ouders wat een aanwijzing is voor een lagere sociaal economische status. Investeren in geletterdheid leidt tot lagere maatschappelijke kosten. Op de volgende pagina staan een aantal effecten van laaggeletterdheid schematisch weergegeven.

Laaggeletterdheid in beeld

Bibliotheekbezoek afgelopen jaar*

Laaggeletterden

1,3 miljoen laaggeletterden in Nederland (tussen 16 - 65 jr.)

Computergebruik

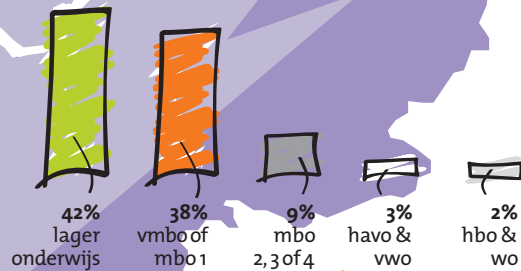
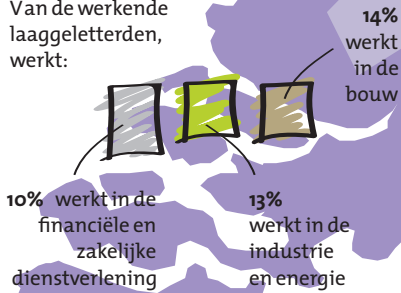
18% van de 12-74-jarigen bezit weinig computervaardigheden

65% autochtoon

57% van de laaggeletterden werkt

43% van de laaggeletterden is werkloos of inactief. Van de werkende laaggeletterden, werkt:

Opleiding

Percentage laaggeletterden van de 16-65 jarigen op basis van genoten onderwijs

Wonen

In de vier grootste gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht) is 16,9% van de inwoners laaggeletterd.

Ontwikkeling

80% van de gemeenten geeft zelf aan taalarme kleuters niet te kunnen bereiken en 85% heeft geen afspraken gemaakt over de resultaten van de VVE

Bron: Houtkoop et al. (2012) en Buisman & Houtkoop (2014).

*Van het aantal geletterden bezocht 49% de Bibliotheek. 28% van de laaggeletterden heeft de Bibliotheek bezocht.

Werkzoekenden

Product	Wat is het?	Ambitie
Walk & Talk	'Walk & Talk' is dé koffiepauze voor werkzoekenden. Met relevante thema's: Hoe maak ik een goede sollicitatiebrief? Hoe kom ik over? Waar ligt mijn passie? Samen met experts en gastsprekers die je verder helpen. Daarnaast een uitstekende gelegenheid om te netwerken.	Eind 2016 zijn we gestart met dit product in de Bibliotheek Cuijk en Boxmeer. Onze ambitie is om dit programma in 2017 en 2018 stapsgewijs over de hele regio Land van Cuijk en Maasduinen aan te gaan bieden. Samen met o.a. het UWV.

Senioren (65+)

Product	Wat is het?	Ambitie
Bibliotheek in verzorgingstehuis (BIV) PILOT!	De Bibliotheek denkt buiten de muren van haar eigen vestigingen. In navolging op het succes van de Bibliotheek op School en de ontwikkeling naar een bredere dagbestedingsrol van verzorgingstehuizen onderzoeken we o.a. met Pantein de haalbaarheid van een aanbod op maat vanuit de Bibliotheek in een van hun vestigingen. Met bijvoorbeeld grootletterboeken en de service Bibliotheek aan huis, maar ook 'Luisteren in je leunstoel' (voorlezen aan ouderen) en herinneringskoffers.	Dit is een pilot waarvan we in 2017 en 2018 de levensvatbaarheid willen onderzoeken. Bij succes verbreden we dit concept over de regio Land van Cuijk en Maasduinen.
Programmering 65+	Doel is om deze doelgroep via een aantrekkelijke, laagdrempelig aanbod te ondersteunen bij informatie vraagstukken die voor hen spelen. Dit kan vorm krijgen in themabijeenkomsten (over bijvoorbeeld mantelzorg), of via bijvoorbeeld spreekuren.	We vinden het belangrijk om senioren als aparte doelgroep aandacht te geven, maar zien ook dat de 60-ers van nu, de 40-ers van vroeger zijn. Voor 2017 en 2018 ligt de nadruk op twee onderwerpen, namelijk werken met de digitale overheid (Digisterker) en Belastingaangifte in de cloud.

"Zeker nu ik wat minder onder de mensen kom, is mijn wekelijks bezoek aan de Bibliotheek belangrijk voor me. De mensen zijn aardig en door te lezen blijf ik me verwonderen."

Meneer Aalbers (82 jaar)

Effecten van vergrijzing in Nederland

Het aantal oudere ouderen (van 75 jaar en ouder) groeit snel. In 2040 zijn er 2,5 miljoen 75+-ers. Dat is 2 keer zo veel als nu. Het Planbureau voor de leefomgeving zette op een rij dat deze ontwikkeling een groot aantal gevolgen heeft, zoals voor de zorg en de woningmarkt. Meer ouderen (boven de AOW-leeftijd) betekent een grotere druk op de beroepsbevolking. Meer ouderen betekent ook meer behoefte aan op hen toegesneden voorzieningen. Denk bijvoorbeeld aan recreatie (parken, buurtverenigingen), cultuur (musea) en mobiliteit (de elektrische fiets).

Vanuit de Bibliotheek ligt de focus op het ondersteunen bij de informatievoorziening rondom de overstap naar steeds meer online dienstverlening vanuit instanties, zoals de gemeente en de Belastingdienst. Daarnaast faciliteren we grootletterboeken en de vrijwilligers service Bibliotheek aan Huis.

Ontspanning & inspiratie

Volwassen lezers		
Product	Wat is het?	Ambitie
Boekencollectie (fysiek en digitaal)	Een actueel en op maat aanbod van boeken, ebooks, kranten en tijdschriften, toegesneden op de behoefte en het lezersprofiel van de lokale leden. Door de regionale samenwerking en het landelijk netwerk van de Bibliotheek heeft elk lid toegang tot een vrijwel eindeloze collectie van boeken. Onze collectie blijft een belangrijke steunpilaar van onze dienstverlening.	In het collectiebeleid ligt de nadruk in de komende jaren op efficiency en vraaggericht bouwen aan de collectie en de distributie ervan. Onze regio bestaat uit een groot aantal kerkdorpen. We onderzoeken methodes om de uitleen via partners (denk bijvoorbeeld aan apotheken of supermarkten) dichterbij het leespubliek te organiseren.
Verhalencoach PILOT!	De Verhalencoach is een speciaal opgeleide Bibliotheekmedewerker, die klanten persoonlijk inspireert en adviseert op basis van een persoonlijk gesprek over iemands lees-, luister- en kijkgeschiedenis. Geen voorspelbare lijstjes, die u ook op internet kunt vinden maar echt verrassende, persoonlijke adviezen. De Verhalencoach is er voor iedereen. Ook mensen die bekend zijn met een bepaald genre en weleens wat anders willen lezen, kunnen nieuwe inspiratie vinden door een gesprek met de Verhalencoach.	Dit concept is o.a. succesvol in de Bibliotheekregio Oss en Veghel. In 2017 en 2018 onderzoeken we in hoeverre onze klanten dit product als een waardevolle aanvulling op ons huidige aanbod beschouwen. Hiervoor doen we enkele pilots in meerdere bibliotheken in het Land van Cuijk en Maasduinen.
Lees-communities	De Bibliotheek faciliteert een aantal leesclubs in de regio. Elkaar ontmoeten en in gesprek gaan over een boek of verhaal staat hierbij centraal.	Vanuit de deeleconomie-trend onderzoeken we hoe we naast fysieke leesclubs ook online communities van lezers met elkaar kunnen verbinden. Naast het delen van kennis en inspiratie gaat het hierbij om het bevorderen van efficiënt gebruik en ruilen van boeken.
Programmering volwassen lezers	Programmering specifiek gericht en gelinkt aan de collectie. Denk bijvoorbeeld aan lezingen van auteurs of een verdiepingsavond over een specifiek thema (bv. Daags na de Tour in Boxmeer).	De ambitie is om de programmering en frequentie op te voeren en breder te verspreiden over de bibliotheken in het Land van Cuijk en Maasduinen.

Kennisdeling & ontmoeting

Sociaal kapitaal & partners		
Product	Wat is het?	Ambitie
KennisMakers	KennisMakers is een oproep aan mensen uit een gemeenschap om hun passie of kennis te delen. De Bibliotheek faciliteert hierin en brengt mensen bij elkaar. De achterliggende gedachte is dat de Bibliotheek een grote collectie in huis heeft, maar niet alle kennis. Mensen komen niet langer alleen naar de Bibliotheek om kennis te halen, maar ook om kennis te brengen.	Eind 2015 is dit product geïntroduceerd en stap voor stap wordt de frequentie opgevoerd. De bezoekersaantallen zijn prima (gemiddeld > 25 per sessie) en de Bibliotheek gaat steeds pro actiever mensen vragen om hun expertise of passie met anderen te delen. Dit is een concreet voorbeeld van de rol van de bibliothecaris nieuwe stijl.
Human Library PILOT!	Het van oorsprong Deense concept Human Library veroverd de wereld. Bij Human Library zijn er geen papieren boeken, maar worden er mensen 'gelezen'. Deze mensen hebben in hun leven allemaal met een bepaald vooroordeel te maken (gehad). Bijvoorbeeld op het gebied van religie, ziektes en stommissen, seksuele geaardheid en politieke voorkeur.	In 2018 willen we samen met onderwijspartners (bv. de universiteit) dit event naar onze regio halen. We liften mee op de ervaring van succesvolle events die de Bibliotheek in Tilburg samen met Tilburg University heeft opgedaan.
Werk- en studiefaciliteiten	Als lokaal kennishuis is de Bibliotheek ook dé plek voor studenten en ZZP-ers om te flexwerken/studeren. Op maat kijken we daarnaast lokaal of we kennispartners (zoals bijvoorbeeld het Brabant Historisch Informatie Centrum) meer met de Bibliotheek kunnen verbinden.	We faciliteren flexplekken en het is onze ambitie om hiermee nadrukkelijker naar buiten te treden.

Hoe bereiken wij onze doelen?

De laatste schakel in dit meerjarenplan is de vraag vanuit welke organisatorische randvoorwaarden we de beschreven ambities gaan waarmaken.

Samen is de norm

Wij doen niets meer alleen, maar zetten de ramen open. Dat is het motto dat we gebruiken bij het opzetten van nieuwe projecten en het vernieuwen van bestaande dienstverlening. Uitgangspunt is steeds dat we dingen samen met partners doen, passend binnen de lokale agenda per gemeente. Co-creatie is echter niet zomaar een toverformule. Deze manier van samenwerken is succesvol als de gedeelde belangen helder zijn en elke partner goed weet waar zijn of haar toegevoegde waarde zit.

Naast de samenwerking met onze partnerstichtingen voor de bibliotheken in Overloon, Vierlingsbeek en Wanroij verstevigen we de samenwerking met andere partners. Denk aan de scholen en schoolbesturen in het primair en secundair onderwijs, aan welzijnsorganisaties, en steeds vaker ook aan partners op het gebied van wonen, werken en zorg. Bijvoorbeeld in de aanpak van laaggeletterdheid en digitale geletterdheid. De komende jaren zoeken we ook nadrukkelijk de samenwerking met het bedrijfsleven in het Land van Cuijk en Maasduinen. We brengen deze netwerken in kaart, leggen contact en zoeken naar het gezamenlijke belang.

Reorganisatie

Als organisatie gaan we afgeslankt verder met duidelijke focus en klant- en resultaatgericht. Vergeleken met 2016 moet BiblioPlus meer dan 5 ton ombuigen en dit vraagt om een verdere inkrimping van de organisatie. Het team dat er staat nadat de reorganisatie in het voorjaar van 2017

is doorgevoerd heeft een moderne, platte structuur, kent duidelijke resultaatverantwoordelijkheid, en heeft een cultuur waar ondernemerschap en initiatief volop de ruimte krijgt. Teams hebben veel eigen verantwoordelijkheid en elke medewerker is inhoudelijk betrokken bij meerdere producten en diensten.

Ondersteunende vrijwilligers

BiblioPlus was een van de eerste bibliotheken in Nederland die in 2012 met vrijwilligers is gaan werken. Inmiddels is dit gemeengoed geworden, maar dit gaat niet zonder slag of stoot, getuige het kort geding in Utrecht dit voorjaar over het verdringen van arbeid. De bezuinigingen in onze regio zijn dermate fors dat iedereen binnen BiblioPlus ervan doordrongen is dat we nog meer met vrijwilligers gaan werken. Per product gaan we vrijwilligersteams vormen die ondersteunen in het werk van de betaalde krachten. Afhankelijk van hun interesses en talenten maken vrijwilligers de keuze waar ze zich voor willen inzetten. Sommigen zullen het naast de 'uitleen' een uitdaging vinden om ook mee te werken aan programmering. Anderen kiezen hier niet voor, ieder naar eigen interesse en vermogen.

De beschreven productambities laten ook zien dat de bibliothecaris van nu met veel meer bezig is dan de uitleenfunctie. Doordat het uitleenproces inmiddels vrijwel helemaal is geautomatiseerd verandert de inzet van de betaalde krachten. De beschikbare beroeps capaciteit is er enerzijds voor de specialistische vragen en daarnaast gaan medewerkers zich specialiseren op één of meerdere producten uit dit beleidsplan.

Nieuwe instroom en vakmanschap

BiblioPlus gaat op verschillende manieren nieuwe instroom in de organisatie realiseren. Met nieuwe functies waarvoor we nadrukkelijk ook buiten de organisatie naar talent kijken, met het structureel bieden van stageplekken voor studenten en met het gericht zoeken naar projectvrijwilligers waarbij we ook de banden met bedrijven in onze regio verder verstevigen. Kennisuitwisseling en medewerkers die vrijwilligerswerk doen is een vorm van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) die steeds meer ingeburgerd raakt. Ook onderzoeken we vanuit onze maatschappelijke signatuur mogelijkheden om mensen met een arbeidshandicap aan de Bibliotheek te verbinden.

Binnen BiblioPlus is op dit moment ook al veel potentieel aanwezig. Medewerkers met een brok aan ervaring en geloof in de nieuwe koers. In de transitie naar de nieuwe organisatie komen er dan ook kansen voor onze medewerkers om zich verder te ontwikkelen. De bibliothecaris van nu, in de branche ook wel 'community librarian' genoemd, heeft nieuwe rollen, maar de essentie, het ontsluiten van kennis en informatie komt voort uit hetzelfde DNA. Vanuit ons leidmotief 'Kennis is kracht!' gaan we dan ook intern inzetten op de ontwikkeling van medewerkers en het delen van kennis en inspiratie. We investeren op scholing en participeren actief in innovatie netwerken als bijvoorbeeld BiebLab Brabant.

Vestigingen

Vanuit de kracht van samenwerken wordt ons uitgangspunt dat we bibliotheken vanaf nu zoveel mogelijk vestigen in multifunctionele-centra. Dit biedt vele voordelen op het gebied van bezoekersaantallen, openingstijden en koppelingen met horeca. In het Land van Cuijk kennen we deze setting al in De Weijer in Boxmeer en in Sint Anthonis en Mill. In Bergen wordt de Bibliotheek in 2017 het kloppende hart van de nieuwe foyer in Den Asseldonk. Vanuit Gennep en Grave verbreden we juist vanuit de huidige locaties en onderzoeken we welke lokale partners in de Bibliotheek kunnen instromen.

De Bibliotheek wordt een dynamische plek, waar naast het uitlenen van boeken op allerlei manieren en door diverse partners kennis en informatie wordt gedeeld. Een laagdrempelig knooppunt waar bezoekers vinden wat ze zoeken en verrast worden over wat er nog meer te halen is.

Maatschappelijk effect

In dit beleidsplan ligt de nadruk op het beschrijven van de concrete producten waarop BiblioPlus de komende jaren haar focus legt. Activiteiten en initiatieven zijn geen doel op zich, maar moeten direct of indirect onze

missie dichterbij brengen ("iedereen kan meedoen in de participatiessamenleving"). We zijn ervan overtuigd dat het verbinden van mensen rondom kennis en informatie niet alleen leidt tot meer autonomie, maar ook tot een sterker 'wij-gevoel' in een lokale gemeenschap. De maatschappelijke meerwaarde van de Bibliotheek is dan ook niet alleen functioneel, maar in de dienstverlening die we samen met vele partners realiseren, staat naast het delen van kennis ook ontmoeten centraal.

Communicatie is zenden en ontvangen

Meer focus betekent ook de kennis- en informatiebehoefes van klantgroepen goed begrijpen. Om dicht bij onze klanten te staan organiseren we hiervoor jaarlijks werkateliers, waarbij we samen met partners en gebruikers een specifiek thema uitdiepen. Ook vragen we periodiek ons online BiebPanel om mee te denken. In het najaar van 2016 voeren we daarnaast een enquête uit onder bestaande gebruikers en mensen die verder af staan van de Bibliotheek. We vragen naar associaties en gedachten bij de Bibliotheek van nu. Met de resultaten van dit onderzoek scherpen we onze communicatie verder aan.

Digitale Bibliotheek

Digitale ontwikkelingen lopen als een rode draad door het aanbod van de Bibliotheek. Binnen de bibliotheekbranche wordt innovatief gewerkt aan de digitale bibliotheek, met e-books, relevante apps, centrale databanken, online cursussen en een Nationale Bibliotheekcatalogus. De Koninklijke Bibliotheek faciliteert en organiseert deze dienstverlening op landelijk niveau. BiblioPlus maakt voor haar digitale bibliotheek optimaal gebruik van het landelijke aanbod. Door digitalisering en integraal ICT-beleid gaat BiblioPlus haar digitale dienstverlening nog meer afstemmen op de behoeftes van specifieke doelgroepen. Hierin staat gebruikersgemak voor de klant centraal en willen we bouwen aan een relatie met nieuwe gebruikersgroepen.

Slotwoord

De Bibliotheek heeft vanuit de wet een bijzondere taak gekregen. In dit beleidsplan geven we aan hoe we deze opdracht in het Land van Cuijk en Maasduinen de komende jaren vertalen naar een moderne, dynamische Bibliotheek, die midden in de samenleving staat.

De ambities zijn stevig, de financiële kaders zijn krap. Onze zeven gemeenten besteden in 2017 samen ongeveer 18 euro per inwoner aan het werk van de Bibliotheek. Dit bedrag ligt ruim onder het landelijk gemiddelde van 25 euro (peiljaar 2014, bron: Vereniging van Openbare Bibliotheken). Het geeft aan dat BiblioPlus zeer efficiënt moet gaan werken en duidelijke keuzes moet blijven maken. Het laat ook zien dat we met circa 20 FTE aan personeel en met de inzet van meer dan 150 vrijwilligers, 8 bibliotheken, 61 Bibliotheken op School, 4 servicepunten, 2 leespunten bemensen. Iets om trots op te zijn!

Deze beleidsperiode willen we samen met onze gemeenten zoeken naar wegen om de Bibliotheek niet alleen als partner op het gebied van kunst en cultuur te beschouwen, maar bovenal ook op het gebied van educatie (een leven lang leren) en actief burgerschap. Een Bibliotheek is er te allen tijde vóór burgers en ook steeds meer ván burgers. Met lokale vrijwilligers als herkenbare gezichten in de dienstverlening en met professionals, die hun expertise inzetten en werken aan verbindingen in onze informatiesamenleving.

De Bibliotheek als lokaal knooppunt van lezen, leren en informeren bouwt actief mee aan een vitale gemeenschap waar iedereen mee kan doen.

Kennis is kracht!

Cyrl Crutz
Directeur-bestuurder

Hans Vedder
Voorzitter Raad van Toezicht

Financiële doorkijk

	2017	2018	2019	2020
Subsidie gemeenten (cultuurdomein)	€ 2.125.000	€ 2.061.000 - 3%	€ 2.102.000 + 2%	2.165.000 + 3%
Overige subsidies* (Gemeente, provincie, e.a)	€ 75.000	€ 86.250 + 15%	€ 99.000 + 15%	€ 114.000 + 15%
Inkomsten leden	€ 296.000	€ 302.000 +2%	€ 311.000 +3%	€ 320.000 +3%
Partnerships (uitgedrukt in waarde)	€ 50.000	€ 75.000	€ 100.000	€ 150.000
Innovatiebudget BiblioPlus** (investering eigen vermogen)	€ 50.000	€ 50.000	-	-
Totaal	€ 2.596.000	€ 2.574.250	€ 2.612.000	€ 2.749.000
Maatschappelijke waarde inzet vrijwilligers	250 vrijwilligers	300 vrijwilligers	325 vrijwilligers	350 vrijwilligers

* Dit betreft projectsubsidies, alsmede budgetten verkregen via goede doelen als het Oranjefonds.

** Voorziening vanuit eigen middelen om bij te dragen aan innovaties uit dit beleidsplan.

Gebruikte bronnen & inspiratie

- Lokaal Bibliotheekwerk: een handreiking voor gemeenten, VNG rapport, 2015.
- Beleidsreactie op het advies van het Platform Onderwijs2032, Sander Dekker, staatssecretaris OCW, januari 2016.
- Ons Onderwijs2032, Eindadvies, Platform Onderwijs2032, 2016.
- Trendrede 2016, initiator Tom Kniesmeijer.
- Visiedocument Een leven lang leren, basisvaardigheden voor kwetsbare volwassenen, Cubiss, 2014.
- Bibliotheek van de toekomst: Knooppunt voor kennis, contact en cultuur', Rapport Cohen, 2014.
- De schijf van vijf basisvaardigheden, Cubiss, 2016.
- Over de relatie tussen laaggeletterdheid en armoede, Stichting lezen en schrijven, 2016.
- De effecten van vergrijzing in Nederland, Planbureau voor de leefomgeving, 2016.
- Kadernota participatie gemeenten Land van Cuijk, 2012.
- De Bibliotheek dichtbij, beleidsplan 2016-2020, Noord Oost Brabantse Bibliotheken, 2013.
- Over bibliotheken en betrokkenheid. Deel 2: De bibliothecaris. Noord Oost Brabantse Bibliotheken, 2014.

BiblioPlus

Postbus 319

5830 AH Boxmeer

0485 - 583 500

info@biblioplus.nl

www.biblioplus.nl

